

Újra erdő lesz a vörösvári kopáron

Az érintett hatóságokkal való egyeztetések után megszületett a döntés: újraerdősítjük a tavaly augusztusban leégett erdőrészeket, az úgynevezett pilisvörösvári kopárt.

Amint emlékezetes, összesen 96,6 hektárra terjedt ki az utóbbi évek legnagyobb pilisi erdőtüze, ebből 40 hektár teljesen leégett. Gyakorlatilag elpusztult az ötvenes-hatvanas évek fordulóján, illetve egyes részein még korábban, sok erőfeszítéssel telepített feketefenyves, valamint nagy területen elegyes akácerdő is.

Az újraerdősítést három év alatt, a Pilisszentkereszti Erdészet végzi el. A munkák megindulásáról és várható menetéről *Gósi István* erdészvezető adott tájékoztatást.

– Még az idén a terület egyharmadát, azaz több mint 32 hektárt kell megtisztítanunk s telepítésre előkészítenünk – mondta az erdészvezető. – Szeptember 1-jétől elkezdjük a menthetetlen, teljesen vagy nagy részben megégett fák kivágását. Az adott területen mintegy 3000 köbmétert termelünk ki; sajnos többnyire eladhatatlan vagy igen csekély értékű faanyagot. Jól haladunk, hamarosan a vágás felénél tartunk. Nehezíti a munkát, hogy a szokottnál jobban kell ügyelni a balesetek elkerülésére, ugyanis némely elszenesedett törzs hirtelen vagy meglepő irányban dőlhet. Könnyebbség viszont, hogy a legtöbb helyen nem kell törődni az újulattal, mert egyszerűen nincs, az aljnövényzet és a cserjeszint is teljesen leégett.

Ahogy a termeléssel előrehaladunk, párhuzamosan zajlik a padkázás és hordalékelfogó gátak építése. A megtisztított részeken helyre kell állítani, sokszor újra meg kell csinálni a teraszosan kiépített padkákat, amelyek kissé a hegy felé dőlnek, a csapadékvíz minél jobb megfogása, az erózió megakadályozása érdekében. A padkákat sok helyütt karókból, hasítványokból készült, dróttal megerősített gátak fogják meg, ugyancsak azért, hogy a talaj ne erodálódjon. Hektáronként – egymástól mintegy másfél méter sortávolságra – kb. 5000 méter padkát kell kiépítenünk. Az erősen szabdalt terepen ez nagyon fáradtságos és költséges, gyakorlatilag csak kézzel végezhető munka, ahol legfeljebb saroglyákat tudunk igénybe venni.

Az első telepítésekre tavasszal kerülhet sor. Szerencsére a legtöbb helyen kevésbé égett át a talaj, mint gondoltuk. Ahol teljesen a kőig elégett minden, ott megmarad a kopár, mert aránytalanul költséges lenne a szakadozott hegyoldalakra talajt fölvenni. De ez csak néhány kisebb foltot fog jelenteni.

Teraszos padkák, gátak az erózió ellen.

Arra a kérdésre, hogy milyen fafajokat fogunk telepíteni, még nincs egyértelmű válasz. Az ERTI ad erről szakvéleményt, s még zajlanak a talajvizsgálatok – egy 5 hektáros kísérleti területet el is különítettünk a számukra. Szintén az ERTI véleményétől függ, hogy a sziklagyepeket érintetlenül hagyjuk-e.

Szerintem elsősorban virágos kőris, akác, mezei juhar, s más szárazságtűrő, illetve a dolomit-talajon is megélő fafaj jöhet szóba. Így a legtöbb részen elegyes lomb- és fenyőerdő fog kialakulni. Elődeinknek – merőben a növénytan jellemzőket és a talajviszonyokat tekintve – igazuk volt, amikor feketefenyvessel kísérleteztek, de a tavalyi katasztrófa nagy tanulsága, hogy az elegyetlen és feltáratlan fenyves egy nagyobb tűzben menthetetlenné válik. A kiválasztott fafajoktól függ, hogy milyen egyedszámban, illetve milyen csemete-mag arányban zajlik majd az újraerdősítés. Szerencsésebb – már a vékony talajréteg miatt is –, ha számos helyen magvetést alkalmazunk, a mélyebb talajon pedig csemeteket ültetünk.

Most, az őszi hónapokban 40-50 munkatársunk, illetve szerződéses vállalkozó dolgozik a kitermelésen és a talajelőkészítésen. Sikerült súlyosabb nehézségek nélkül megoldanunk az átcsoportosításokat. A jó kezdet után reméljük, hogy '97-re végzünk az erdősítéssel. Utána, persze, az ápolások még hosszú ideig nagyon kemény feladatot fognak adni.

Több támogatást érdemelne a Természet- és Környezetvédelmi Központ

Már tanítanak a Dunakanyar Erdei Iskolában

Amint már hírül adtuk, ez év elejétől önálló erdészeti egységként működik a Természet- és Környezetvédelmi Központ. Az új szervezet munkájáról, az eltelt egy esztendő tapasztalatairól Szentendrey Gézával, a központ vezetőjével beszélgettünk.

– A Természet- és Környezetvédelmi Központ az Erdei Művelődés Házából „nőtte ki magát”. Az EMH korábban a Visegrádi Erdészet keretében dolgozott. Mi indokolta az önállósítást?

– A mi profilunk teljesen más, mint egy hagyományos erdészeté. Legfontosabb feladatunk a természet- és környezetvédelmi szemléletformálás, oktatás, nevelés elősegítése, a vállalaton belüli ezirányú tevékenységek összehangba hozása. Az eltérő feladatkör – különösen amiatt, hogy '93 szeptemberétől az erdei iskola átvételével jelentősen bővült – célszerűvé tette, hogy önálló szervezet végezze ezt a munkát. A Visegrádi Erdészet – őszintén szólva, joggal – kellemetlen pénzügyi-elszámolási, adminisztrációs tehernek érezte, hogy éppen oda tartozunk. Mi szintűgy gúzsba kötve mozogtunk a klasszikus erdészeti keretek között, ahol sokkal fontosabb volt – mondjuk – egy erdőtelepítés sikeressége vagy a vadászati előirányzatok teljesítése, mint a mi sajátos tevékenységünk. Barátsággal és megértéssel váltunk el egymástól.

– Milyen létesítményeket működtetnek?

– A központhoz tartozik az Erdei Művelődés Háza, mint programszervező és információs bázis, a Dunakanyar Erdei iskola, a természet- és erdővédelmi tábor, a „zöld” és családi turizmust szolgáló Jurta Kemping, kiszolgáló egységként a mogyoróhegyi étkezde, valamint mi üzemeltetjük a Nagyvíllám térségében lévő két sífelvonót is.

– Idén hogyan alakult a táboroztatás, s általában a Visegrádi Kirándulóközpontban zajló természetvédelmi nevelés?

– Annak ellenére, hogy az iskolák már az év elején jóval nagyobb igényt jeleztek, mint ahány férőhely van, szomorúan kell megállapítanom, hogy végül csak 70%-os „telítettséggel” működött a környezet- és erdővédelmi tábor. Sokan visszamondták a jelentkezést, mert kénytelenek voltunk felemelni a térítési díjat. 1993-ban 300,-Ft-ot, idén 460,-Ft-ot kértünk egy gyerek egy napi táboroztatására; ez a szállás, az étkezés, a program együttes térítési díja. Egy gyermekre számítva tehát 3040,-Ft volt a heti bevételünk, holott a valóságos költség 12.000,-Ft! A költségek háromnegyedét tehát mi fedeztük – később kitérek rá, hogy miből –, de úgy látszik, ez a napi 460,-Ft is túl nagy megterhelés volt a

szülőknek, az iskoláknak. Folyamatosan szervezünk, 1995-re megint 100%-os a telítettség, sőt 1996-ra kellett átütemeznünk jelentkezőket, de féltő, hogy az újabb ár-emelés visszaveti a valóságos részvételt. Éppen most készítjük a jövő évi tervet, s úgy néz ki, hogy 600 forintra kell emelnünk a napi gyermekenkénti térítési díjat. Valószínű, hogy sokan visszamondják a jelentkezést, köztük olyan iskolák, ahol régi jó partnerek, a természetvédelmet szívügyüknek érző pedagógusok dolgoznak. Attól tartok, átlépjük azt a határt, amely a szülők nagy része még elviselhető, s bármennyire szeretnék a gyerekek, szülők, pedagógusok, egyszerűen nem tudják kifizetni a térítési díjat. Lehet erre azt mondani: jó, ezentúl majd csak a „gazdag” gyerekek részesülnek természetvédelmi nevelésben. Ez erkölcsileg és pedagógiailag eléggé tarthatatlan álláspont, ráadásul nagy kérdés, akad-e elég „gazdag” gyerek, akinek a szülei naponta legalább 600,-Ft-ot tudnak fizetni.

– Mi lenne a megoldás?

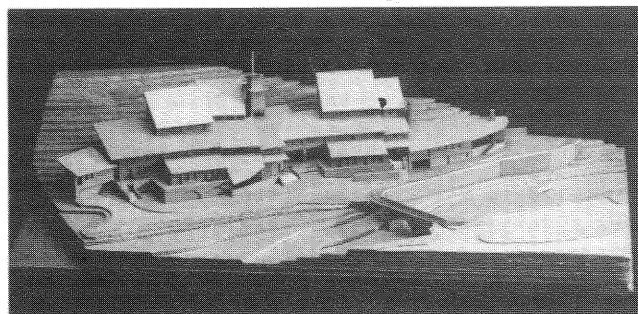
– Csakis az állami parkfenntartási alpból kapott támogatás lényeges növelése. Miért? – vegyük szemügyre gazdálkodásunkat (az egyszerűség kedvéért itt az erdei iskola nélkül, amire később kitérek). Idén 8 millió forintot kaptunk az alpból, állam bácsitól, s 6 millió körül alakul a saját bevételünk. Ez utóbbi főleg a táboroztatási díjtérítésekből, valamint az elég jól, évi 1,5-2 millió forintos nettó bevétellel záró Jurta Kempingből származik. A sífelvonóknál mindig kérdéses, hogy egyáltalán behozzák-e a működtetési költséget, annyira rosszak itt a hóviszonyok; de ez csekély tétel, itt nem érdemes foglalkozni vele. Tehát van például az idén 14 milliónk, azonban a reális költségekhez képest 4-5 millió forint hiányzik. Megpróbáltuk ezt pályázatokon elnyert pénzekkel kipótolni. Számos pályázaton vettünk részt, de úgy látom, ez nem járható út. Ezeket egyenként 50-60 ezer, maximum 200-300 ezer forintot lehet elnyerni. Ezekből a viszonylag kis összegekből képtelenség összehozni 4-5 milliót. Általában „be kell vallani”, hogy hol pályáztunk már sikeresen, s gyakran csak azért utasítják vissza a nagy gonddal összeállított kérelmünket, mert „mástól már úgy is kaptak”. Sok erőfeszítéssel az idén csak 500 ezer forintot tudtunk így összeszeni. A Parkerdő Rt.-től – egy részvénytársaságtól – elismerem, nem várható el, hogy jótékonyági intézmény legyen. De: szóban és „elvileg” mindenki elismeri, hogy mi az állam oktatási feladatának egy nagyon fontos, hasznos, speciális területén végzünk bizonyítottan jó színvonalú munkát. Állami feladatot látunk el, ráadásul olyat, ame-

lyet – ha megszüntetik működési feltételeit – később nem lesz könnyű rekonstruálni. Csak az idén – lecsökkenő kihasználtság mellett is – 6000 iskolás kezdte el megérteni nálunk, hogy mit jelent az ember és a természetviszonya, milyen ökológiai rendszerben élünk mindannyian, miért fontos az erdő... Ezekbe a gyerekekbe igyekeztünk beleplántálni, hogy környezetgazdaként viselkedjenek, amikor felnőnek. A gyerek ilyenkor még erősen formálható, szocializálja, saját magatartása részévé teszi ezt a megközelítést, ezeket az ismereteket. Amikor felnőnek, a maguk szakterületén ez majd befolyást gyakorol rájuk. „Elvileg” mindenki elismeri, hogy mi valami nagyon fontos dolgot csinálunk, de ehhez megfelelő anyagi támogatást is kellene adni!

– *A táboroztatáshoz képest más szintet jelent az idén szeptembertől új épületben működő erdei iskola. Mi az iskola célja, és miből gazdálkodik?*

– Ez az intézmény gyakorlatilag öt éve működik. Eredetileg egy Waldorf-módszert alkalmazó, pontosabban Waldorf-hagyományokat követő iskolát kívántak kialakítani. A jó kezdeményezést támogatta a Parkerdőgazdaság is, elsősorban szakmai segítséggel, hogy az oktatás részévé váljék a természet- és környezetvédelmi nevelés is. Az intézmény ezért vette fel az erdei iskola nevet, s a visegrádi Duna-parton, ideiglenes épületekben működött. Az együttműködés a PP (főleg az Erdei Művelődés Háza) és az iskola között egyre erősödött, s tavaly szeptembertől az intézmény szakmailag integrálódott az EMH-ba. Széles körű állami támogatással az is lehetővé vált, hogy új, korszerű iskola épüljön. Idén szeptemberben – ha nem is teljesen befejezve – sikerült birtokba venni az új épületet, amely az Apátkúti-völgy bejáratánál, igen szép környezetben található és kifejezetten környezetbarát anyagokból épült.

Az iskola – pedagógiai módszertanát tekintve – megtartott bizonyos Waldorf-hagyományokat, egyúttal az egész oktatást, nevelést áthatja a természet- és környezetvédelmi tudatformálás. Mit jelent ez a gyakorlatban? Az oktatás, a „foglalkozási rend” erősen személyre szóló, kiscsoportos jellegű – jelenleg öt osztályban ötvennégy gyerek tanul –, s a szokottnál nagyobb hangsúlyt kap az erkölcsi nevelés. Az „erdei” jelleget hordozza, erősíti, hogy – főleg a természettudományi tárgyak oktatásánál – igyekszünk ökológiai, s ezen belül egy kicsit erdészeti szempontokat is érvényesíteni, a gyerekek figyelmét az ember és a természet, az ember és a környezete viszonyára irányítani. Ezt szolgálja az is, hogy az ország összes általános iskolája közül talán itt a legnagyobb a gyakorlati (terepi) foglalkozások aránya; minden második szombaton „terep-napot” tartunk, s a szünidőre is tervezünk ilyen jellegű programokat. Ezek

Az erdei iskola makettje.

során jól hasznosítjuk az Erdei Művelődés Házában régebben kidolgozott, s a gyakorlatban bevált, játékos elemeket is tartalmazó módszereket, a növényteni kirándulásoktól a madárodu-készítésig, a vadlestől, vadnyom-felismeréstől a gombaismeretig, vagy éppen az erdei tűzvédelem legfontosabb szabályainak elsajátításáig. Mindemellett az egész nevelést jellemzi egyfajta – jó értelemben vett – „zöld” szemlélet, például igyekszünk a gyerekeket egészségesebb táplálkozásra ösztönözni.

Az iskola hivatalos neve Dunakanyar Erdei Iskola, és az azonos nevű alapítvány tartja fenn. Tehát az alapítvány feladata az iskola működtetési feltételeinek, finanszírozásának biztosítása. Ezt azért hangsúlyozom külön is, mert bizony akadnak, akik nem a legjobb indulattal tekintenek ránk; talán kellő tájékoztatás hiányában azt hiszik, hogy az iskola PP nyereségét csapolja meg. Ez nem így van. Bár a Parkerdőgazdaság is támogatja az alapítványt, a bevételek nagy hányada egyrészt a szülők által befizetett támogatásból, másrészt az állam által biztosított „fejkvótából” származik. Meg kell mondanom, hogy mindez még nem fedezi teljesen a költségeket, s nagyon szeretnénk, ha a parkfenntartási alap az iskola működtetéséhez is hozzájárulna.

Az új iskolaépületben néhány napos csúszással kezdődött meg a tanítás, de ez nem okozott fennakadást, mert – tantervünk szerint – úgy is mindent szeptembertől úszásoktatással, illetve terepi foglalkozásokkal kezdünk. Meglehetősen kényelmetlen, hogy különböző szakipari munkák kívül-belül azóta is zajlanak, de majd csak túl leszünk rajta. Nagyobb gond az, hogy az iskola teljes befejezésére, egyes, még hiányzó épületrészek felépítésére, a tereprendezés végleges megoldására egyelőre nincs elég pénz. Az iskola így is funkcionál, de nagy kár lenne egy beruházást 90%-os befejezettséggel abba hagyni. Az alapítvány kér, vár, örömmel fogad minden támogatást az iskola teljes befejezése és biztonságos, hosszútávú működtetése érdekében.

–bor

Gazdag programokkal fogadtuk a résztvevőket

Vándorgyűlés '94

„Az erdő mindenki barátja,
önmagát bünteti, aki bántja.”

Ez a jelmondat fogadta az Országos Erdészeti Egyesület 1994. évi vándorgyűlésére, az ország minden tájáról érkezett, több mint félezer erdészt. Az 1975-ös, Visegrádi Vándorgyűlés után közel két évtizeddel, idén újra Parkerdőgazdaságunk adott otthont a rangos szakmai tanácskozásnak. A közgyűlés Dobogókőn zajlott le, s emellett számos erdészetünknel gazdag szakmai programok várták vendégeinket.

Az augusztus végén rendezett találkozó első napján sajnos viharos eső esett. A rendhagyó módon, hatalmas sátorban megtartott tisztújító közgyűlés munkáját mindez azonban alig zavarta. A Himnusz közös elénekélése után *Dobó István*, Parkerdőgazdaságunk vezérigazgatója üdvözölte a résztvevőket, majd *Schmotzer András*, az OEE elnöke köszöntötte a külföldi és hazai társegységek képviselőit, a meghívott vendégeket és a több mint 4500 fős egyesületi tagság választott küldötteit. Rövid megnyitó beszédében kritikusan foglalta össze a hazai erdőgazdálkodás helyzetét, az erdők jelentős részét érintő tulajdonosváltozásokból eredő gondokat, az erdészek aggodalmait az egész ágazat jövőjét illetően. Hangsúlyozta, hogy ebben a helyzetben a főhatóság, a tulajdonosi jogokat gyakorló szervezetek, az OEE és minden szakember együttes fellépése különösen fontos. A főtítkári jelentés részletesen elemezte az elmúlt négy éves ciklusban végzett egyesületi munkát, az ellenőrző bizottság elnöke pedig az OEE gazdálkodását ismertette. (Az elnöki megnyitóról, a jelentésekről, az alapszabály-módosítás indoklásáról és a felszólalásokról az Erdészeti Lapok szeptemberi száma részletesen beszámolt.)

A küldöttek következő négy éves időszakra a következő tisztségviselőket választották meg: elnök: *Schmotzer András*, általános alelnök: *Rakonczay Zoltán*, technikai alelnök: *Valentin Károly*, magánerdő alelnök: *Steiner József*, főtítkári: *dr. Szikra Dezső*, főtítkárhelyettes: *Csóka Péter*, az ellenőrző bizottság elnöke: *dr. Anda István*, az Erdészeti Lapok szerkesztőbizottságának elnöke: *Pápai Gábor*. A mi régióink (Pest–Fejér–Komárom–Esztergom megye és Budapest) képviselője az elnökségben *dr. Czerny Károly* lett.

(Máig tartó vitát váltott ki, hogy az egyesület helyi csoportjainak és a szakbizottságoknak a helyi szavazásokon kialakított jelölőlistáján kívül, váratlanul – közvetlenül a titkos szavazás előtt – újabb jelöltek is felkerültek a listára. Joguk van-e a küldötteknek másként dönteni, mint amire a helyi csoportjuktól kapott felhatalmazásuk szól? – ez alighanem sokáig vitatéma lesz.)

A vándorgyűlések szép hagyománya, hogy ez alkalommal kerül sor a legrangosabb szakmai elismerések átadására. A **Bedő Albert Emlékérm** idén *dr. Páll Miklós*, *Steiner József* és *dr. Szodfridt István*, a **Kaán Károly Emlékérm** *Boros Frigyes*, *Erdős László*, *Iványos László* és *dr. Papp László* kapta meg. Külön örömünkre szolgált, hogy a kitüntetettek sorában Iványos László, Ráckevei Erdészetünk vezetője is szerepelt. (Iványos Lászlóval készült interjúnkat ld. lapunk 6-7. oldalán.)

A közgyűlés bensőséges, ünnepi eseménye volt, amikor este sűrű ködben, viharos szélben több száz erdész állta körül azt a két méteres emlékkövet, amelyet Mészöly Győző erdőmérnök tiszteletére állítottak és avattak fel. (Mészöly Győző életútjáról ld. írásunkat a 6. oldalon.)

*

Másnap napsütéses, kellemes időben került sor – az igényesen kivitelezett és jó eligazítást adó tájékoztatóban meghirdetett – szakmai programokra.

A közjóléti erdőgazdálkodás gyakorlati megvalósításába a *visegrádi* program nyújtott betekintést. A résztvevők megismerkedtek a kiránduló központban, az Erdei Művelődés Házában zajló természetvédelmi oktatási, nevelési munkával, majd kellemes sétát tettek a fűvészkertben, ahol sokan először jártak. A látottak nagy elismerést váltottak ki, s többen hangsúlyozták: a közjóléti létesítmények fenntartása és fejlesztése érdekében nagyobb támogatást érdemelne a Parkerdő. A program további részében a Pilis bükköseit, tölgyeseit természetesen felújítását mutattuk be, élénk szakmai véleménycsere közepette. Az út során vendégeink érdeklődve nézték a „Pilis szívében” füstölő mészégető bokszakát. A lepencei fafeldolgozó üzem érintésekor az ország egyik távoli részéből érkezett kolléga megjegyezte: „kíváncsi lennék, hogy a többszörös profiltisztításon, leváláson, eladáson, megszüntetésen, karcsúsításon átesett erdőgazdasági részvénytársaságok sorsának eldöntését magukra vállalók vajon hogyan vélekednek erről a most is gazdaságosan működő üzemről...”

A *Pilisszentkereszti Erdészet* előzetes programajánlata csak néhány „pillanatképet” ígért. Nos, akik a napot itt töltötték, tartalmas, jól előkészített és lebonyolított bemutatón vettek részt. A Pilistetőn, erdőgazdaságunk egyik legértékesebb – immár száz évnél korosabb – bükköseiben az utóbbi negyedszázad beavatkozásairól, az ígéretes újulatról és az elegyként található magas kőrís (a „hívatlan vendég”) további sorsáról folyt a vita. Természetesen most sem maradtak el az elismerő megjegyzések a 7/b erdőrészben található egészséges, sudár, 112 éves „Árboc” bükkéről.

A két autóbusszal érkező vendégek nagy várakozással érkeztek a pilisvörösvári, egykori kopárosra, s ott megdöbbenve szemlélték a tavaly augusztusi erdőtűz pusztításait. A házigazdák ismertették az újraerdősítési elképzeléseket, az erre a területre külön kidolgozott erózióvédelmi megoldásokat.

A Csobánka 11/b erdő részben bemutatott – nem bekerített – 20 hektáros természetes tölgy felújítás eredményét látva számos kolléga igen elismerően szólt piliszentkereszti kollégáink lelkiismeretes, szakmailag kiváló munkájáról.

A *Pilismaróti Erdészet* munkatársai ugyancsak három állomáson kalauzolták a szakmai program résztvevőit. Bemutatták azt az elmúlt három évben letermelt erdő részt, ahol Urus Uni II. típusú kötélpályával közelítették ki a méretes bükk véghasználati faanyagot. A kötélpályára alapozott technológia a hegyi terepen valóban kíméletes közelítést biztosított.

Esztergom határában egykori sarjerdő szálerdővé való átalakításának kísérletéről, az évek folyamán végzett beavatkozásokról, azok jó és kevésbé sikeres eredményeiről adtak részletes tájékoztatást a házigazdák. A látottakra és főleg a jövőben felmerülő hasonló problémák szakszerű megoldására vonatkozó vélemények, ajánlások óvatosak voltak. Itt ismételen felmerült az eddig elfogadott célállományokban előforduló elegyfajok rugalmasabb megítélésének kérdése. Például a bemutatott területen – és Esztergom határában másutt is – a hárs „erőszakosan kér helyet magának”.

Országos méretekben alig két éve indult el az erdőrezervátum program. Ennek keretében idén júliusban hozott határozatot a Budapesti Erdőfelügyelőség arról, hogy Dömös térségében 42,7 ha-os erdőrezervátum-magterületet, illetve környékén 60 ha-os védőzónát kell kialakítani. A terület jövőbeni rendeltetésének újszerűsége, a koncepció mostani formálódása – amelyet három külső szakember előadása ismertetett – ellentmondásos gondolatokat váltott ki a jelenlévőkben.

Aki a *Budapesti Erdészetnél* kívánta eltölteni a napot, sok előzetes információt kapott a programfüzetből. A fővárosban dolgozó kollégáink a helyszíni program során további, részletes tájékoztatást adtak arról a sokrétű munkáról, amelyet a budapesti és főváros-környéki erdők ápolása, nevelése, védelme, termelése és közjóléti hasznosítása terén végeznek. Élénk vita alakult ki a rohamosan pusztuló feketefenyvesek felújításáról, s elhangzott, hogy ebben a II. kerületi önkormányzat is támogatást nyújt.

A Budai Tájvédelmi Központ egyik leglátogatottabb helyére, a Görgényi úti erdészeti bemutató- és oktatóközpontba is elkalauzolták vendégeinket a budapesti kollégák. Nagy figyelem kísérte a tanösvényeken szervezett bemutatókról szóló tájékoztatást.

Ha erdészek találkoznak a budai erdőkben és szakmai ügyekről beszélgetnek, mindig felvetődik, hogyan

lehet a sokrétű igényt legalább megközelítően kielégítő „örökerdőt” biztosítani. Most sem volt másként, és sokan még akkor is erről vitatkoztak, amikor a Normafánál a főváros panorámájában gyönyörködhetek. A fővárosi csoporttal tartottak bajor vendégeink is, akik a látottakról nagy elismeréssel szóltak.

A *Ráckevei Erdészet* programjának az ottani síkvidéki ártéri erdőkben folyó gazdálkodást kívánták megismerni. Az egyik téma a Szigetújfalu határában lévő állományok tíz éve tapasztalható száradása volt, amely – erdőgazdaságunk véleménye szerint – a Fővárosi Vízművek csápos kútjának tudható be. Ugyanis a kutak számának növelése és azok folyamatos üzemeltetése miatt a talajvíz szintje több métert csökkent, és ezt a fák gyökérzete már nem tudta követni. Az így ritkuló nyarasok további sorsa bizonytalan.

A nyolcvanas évek elején, természetvédelmi területen alakította ki erdőgazdaságunk a Makádi Parkerdőt. A vendégek megismerkedtek az értékes, fekete dióval elegyes kocsányos tölgyes magtermő állományok történetével és a fekete dió magvetéses felújításával.

Amikor az Ócsai Tájvédelmi Körzetben az ősturjánosba, láperdőbe érkezett a társaság, többen megjegyezték, bizony nem tudtak arról, hogy Budapesttől alig harminc kilométerre a természeti értékek ilyen gazdag gyűjteménye rejtőzik. A program kegyeletes aktussal zárult: a résztvevők tisztelegtek és megemlékező koszorút helyeztek el Fuisz József erdőmérnök sírjánál, aki hosszú időn át igen eredményes munkát végzett Ráckevén és környékén.

A vadgazdálkodás és az erdőgazdálkodás összetett, nem gondoktól mentes kapcsolatát tanulmányozhatták a *Bajnai* és a *Budakeszi Erdészet*hez látogatók. Tájékoztatást kaptak azoknak az erdőknek az állapotáról, amelyek 1989 előtt elsődlegesen vadgazdálkodási rendeltetésűek voltak, a több tíz kilométeres kerítéshálózat kényszerű építéséről, a célszerűen kialakított és művelt vadföldekről, sokféle vadászati berendezésről, a vaddisznós, muflonos kertekről, a gyarmatpusztai vadászházakról. A helyszínen ismerkedhettek meg a költséges mesterséges erdőfelújítás nehézségeivel, eddigi eredményeinkkel.

A bajnai programot színesítette, hogy a résztvevők felkeresték gróf Sándor Móric, a híres „Ördöglovas” nyughelyét magába foglaló kápolnát.

A délutáni órákban Budakeszin dolgozó munkatársaink adtak tájékoztatást erdészetük tevékenységéről. Vendégeink az arborétum gazdag gyűjteményében sétálva összegezték a nap benyomásait.

A vándorgyűlés résztvevői közül néhányan a harmadik napot is velünk töltötték. Számukra – a Magyar Turista Egyesület elnökének részvételével – Dobogókőn, a régi és újonnan jelzett turistautakon kellemes kirándulást szerveztünk.

*

A vándorgyűlés hosszú, átgondolt és pontos előkészítést, gondos lebonyolítást kívánt meg. Erőfeszítéseink sikerrel jártak, vendégeink nagy elismeréssel nyilatkoztak a színvonalas bemutatókról. Parkerdőgazdaságunk munkatársai közül mintegy hetvenen vettek részt a közvetlen szervezésben; áldozatkész munkájukért és helytállásukért ez úton is köszönetét fejezi ki a vállalatvezetés.

– Márkosi –

Mészöly Győző emlékére

A Vándorgyűlés alkalmából avatták fel a képünkön látható emlékkövet, amelynek felirata a következő: Mészöly Győző, 1922-1991, erdőmérnök. A magyarországi közjóléti erdőgazdálkodás megalapozójának emlékére állította 1994. évi Pilisi Vándorgyűlésén az Országos Erdészeti Egyesület.

Amikor Mészöly Győző 1945-ben beiratkozott a soproni egyetemre, már mőgötte volt a világháború egyik legvéresebb páncélos csatája, amelyben mint fiatal tüzérsízt vett részt. Erdőmérnöki oklevelének megszerzése után a szegedi, majd az egri erdőrendezőségén dolgozott. 1956-ban a Balaton-felvidéki Állami Erdőgazdasághoz került és itt ismerkedett meg a tájrendezési, zöldövezet-kialakítási munkával. Hamarosan megerősödött benne az a felismerés, hogy az erdészkedésnek meghatározó szerepe van az emberi környezet szebbé, gazdagabbá tételében, s egyúttal a természeti értékek megővésében is. 1963-ban az Országos Erdészeti Főigazgatóságnál kapott beosztást. Az ő kezében futottak össze a szálak az ország különböző részeiben tervezésre és kivitelezésre került fásítási, közjóléti fejlesztésekről, beruházásokról. Ekkor alakultak ki a városok, sőt kisebb települések környékén is az üdülőerdők, zöldövezeti fásítások.

Nemcsak aktív munkássága idején, hanem később is szoros kapcsolat fűzte a Pilishez. Támogató – gyakran kezdeményező – jelenlétét mindig éreztük. Nagy tudású, szerény, mindig a maradandó és közérdekű alkotásban gondolkodó szakember volt.

Kaán Károly emlékérmes:

Iványos László

Az Országos Erdészeti Egyesület választmánya idén négy személynek adományozta szakmánk magas kitüntetését, a *Kaán Károly Emlékérmes*. Egyikük közvetlen kollégánk, Iványos László, Parkerdőgazdaságunk Ráckevei Erdészetének vezetője. *Iványos Lászlóval* pályája alakulásáról, s – ami ezzel szorosan összefonódik – a Ráckevei Erdészet fejlődéséről, jelenlegi helyzetéről beszélgettünk.

– Úgy tudom, Ön csaknem harminc éve dolgozik a Parkerdőgazdaságnál...

– Ez így is van, meg nem is – válaszolta mosolyogva Iványos László. – A pontos megfogalmazás az, hogy közel harminc éve dolgozom a Ráckevei Erdészetnél. Bár a szegedi erdészeti technikum elvégzése óta ez az első, s azóta is egyetlen munkahelyem, a munkakönyvemben (ha lenne még ilyen) három munkáltató szerepelne. 1965-ben ugyanis, amikor beléptem, az erdészet a Cödöllői Erdőgazdasághoz tartozott, majd 1970-ben a Nagyunsági Erdőgazdasághoz csatolták, s 1973. július 1-jétől lett a Parkerdőgazdaság egyik egysége. Szóval, én maradtam, ahol voltam, de az erdészet „gazdája” többször is megváltozott.

– Annak idején örültek vagy nehezményezték, hogy a PP-hez kerültek?

– Jelentős könnyebbséget jelentett, hogy a „Pilishez” csatoltak minket. A „Nagyunságinál” igen komolyan vették a ’68-ban bevezetett új gazdasági mechanizmus követelményeit. A korábbinál önállóbb, de nagyon szigorúan számon kért gazdálkodást kellett folytatni, a pénzügyi eredményesség szinte mindent megelőzött. Lényegében olyan gazdálkodási feltételek és követelmények kezdtek kialakulni – persze a korabeli feltételek között, korlátozottan –, amelyek megelőlegezték a nyolcvanas évek piacosodási folyamatait, illetve a mai piactudálkodási kereteket. A Parkerdőnél – a hetvenes években – mindez kevésbé szigorúan érvényesült. Nem azért, mintha a korabeli vállalatvezetés kevésbé törődött volna a piaccal, hanem azért, mert az erdőgazdaság elsőrendű feladata – a parkerdőgazdálkodás kialakítása – jelentős eltért a hagyományos, elsősorban „fatermelő” gazdaságokétól. A vezetés – érthetően – az akkori nagy közjóléti beruházásokra fordította a legtöbb figyelmet, hiszen ezek álltak a szakmai és pénzügyi megítélés középpontjában. Mi – bár a közjóléti feladatok nálunk is kezdtek hangsúlyosabbak lenni – gyakorlatilag ott folytathattuk, ahol a „Nagyunságinál” abbahagytuk,

de szabadabb, még önállóbb körülmények között. Helyzetünkkel nem éltünk vissza, nem „lazultunk le”, így számos területen már a hetvenes években olyan piaci szemléletű megoldásokat alkalmaztunk, amelyek a PP más egységeinél csak később kerültek előtérbe.

– Ebben már Önnek is jelentős szerepe lehetett, hiszen Ráckeve átcsatolásának időszakában nevezték ki erdészetvezetőnek...

– 1973-ban lettem megbízott erdészetvezető, majd '75-ben neveztek ki.

– Előtte milyen beosztásai voltak?

– Egyszerűbb azt kérdezni, hogy milyen nem volt. Beosztott vágásvezetőként kezdtem, azután két évig egyszerre voltam fogatgazda, a fenyőmag-tároló vezetője, s én feleltem a műhelyért, a gépüzemért is. '67-től műszaki előadó lettem, ami lényegében annyit jelentett, hogy előbbi feladatköröm kibővült az anyagellátási, építési ügyekkel is. A hetvenes évek elejétől fahasználati műszaki vezetőként dolgoztam – ezt a munkakört gyakorlatilag azóta is én látom el –, de volt idő, amikor a legkülönbözőbb adminisztrációs ügyekkel, még az SZTK-ügyintézésessel is én foglalkoztam.

– Erdészetvezetőként milyen koncepciót igyekezett megvalósítani?

– Most biztosan megfogalmazhatnék valami szép kezek, jól hangzó „koncepciót”, de igazság szerint inkább a gyakorlat, a mindenkor gyakorlati lehetőségek kihasználása alakította elképzeléseinket. A mi erdészetünk 2600 ha erdőt kezel, de ez a viszonylag kis terület 16 község határában, mintegy 90 ezer ha-on van szétszórva. A talajviszonyok általában kedvezőtlenek, sok az ártéri, lápos és homokos rész. Főleg nyárasok, valamint akác, tölgy, kőris és éger található területünkön.

Néha mosolygok, amikor azt hallok, hogy nekünk könnyű eredményeket elérni, mert kedvezőbb körülmények között gazdálkodhatunk, mint a PP számos más erdészete. Ellenkezőleg: gazdálkodásunk természeti feltételei elég kedvezőtlenek, éppen ezért kellett megfognunk minden fillért már évtizedekkel ezelőtt is. Például mi már jó néhány évvel ezelőtt kialakítottuk azt a gyakorlatot, hogy nem termelünk „üptre”, vagyis csak azért, hogy kipipáljuk a feladatot, aztán ott heverjen a fa eladatlanul. Már sok évvel ezelőtt is igyekeztünk akkor megegyezni a vevőkkel, amikor a fa még lábon áll; gyakran maguk mutathatják meg, hogy mi kell nekik, s ez 10-20%-os ártöbbletet is jelenthet. Arra is korán rá kellett jönnünk, hogy az ár nem az, amit a vevő ígérget, hanem az, amit tényleg kifizet. Ma, amikor elég sok homályos háttérű kereskedő mozog a fapiacra, erre különösen vigyázni kell. Az is a „koncepciónkhoz” tartozik, hogy soha nem engedtünk a flancnak, ha olykor lehetett volna is, nem vettünk „csodagépeket”, hanem

csak azt, amire valóban szükség volt. A mi erdészetünk mindig is elsősorban a fából élt meg, s a fapiac ingadozásai már régen rászorítottak minket arra, hogy a valódi igényekre, a valódi keresletre figyeljünk, ne valamiféle „elvárásokra”. Például a véghasználati lehetőségnek gyakran csak a 70-80%-át használjuk ki (ez nálunk évi 12-15 ezer köbmétert jelent), a kereslettől függően.

– Az erdőtelepítések mennyire sikeresek?

– Évente 45-50 ha-on erdősítünk, elég jó eredménnyel. Könnyebbség, hogy van saját csemetekertünk. A nyarakat, az akácot, a tölgyeket jórészt megtartjuk, de át is adunk csemetét, például Bajnának akácot, Budapestnek tölgyet. Égercsemetét nem termesztünk, de abból elég kevés kell. A tölgnél és a feketediónál (ez tipikusan ártéri fafaj) a természetes felújításnak, a vetésnek is nagy szerepe van.

– Vadászat?

– Hál' Istennek nincs saját üzemi vadászterületünk. Így nem ringathatjuk magunkat olyan illúziókba, hogy itt-ott kiengedhetjük a gyepelőt, majd csak lövetünk pár bikát, s ez meghozza a hiányzó eredményt... De – komolyabbra fordítva a szót – nálunk nincs is jelentős nagyvadállomány. Kevés disznó, még kevesebb őz, szarvas. Így a vadkár sem túl jelentős; ahol nagyon kell, például a tölgyeseknél villanypásztorral védekezünk, s a környező vadásztársaságok is besegítenek.

– Korábban jelentős szerepet játszottak a megbízásos munkák...

– Valóban szép feladataink voltak, például a ráckevei kastélypark kiépítése. De az utóbbi években teljesen felhagytunk ezzel a tevékenységgel. Sok kis szervezet alakult, olcsón dolgoznak, nem érdemes konkurálni velük.

– Kárpótlás?

– A mi területünkön sok tsz-erdő volt, illetve állami gazdasági és „vízügyes” erdő is. A kárpótlási igények főleg ezeket célozták meg. Nálunk kb. 200 ha-t érint a kárpótlás, eddig összezördülések nélkül sikerült megégyezni az érdekeltekkel.

– Köszönjük a beszélgetést és gratulálunk a rangos szakmai elismeréshez.

–sé

Halálozás

Szomorúan tudatjuk, hogy 78 éves korában elhunyt **Mihalik János**. Több mint harminc évig dolgozott Parkerdőgazdaságunknál, utolsó beosztása erdőőrzési felügyelő volt.

Emlékét megőrizzük.

Készül a vadászati rendtartás

Várhatóan még az idén hatályba lép a vadászat rendjéről szóló új vezérigazgatói utasítás, amely egységesen, átfogóan szabályozza az ide tartozó kérdéseket. Nagy szükség van egy ilyen „kodifikálásra”, mert jelenleg kevésbé áttekinthetően, több különböző utasításban szabályozott ez a tárgykör, illetve akadnak olyan területek is, ahol inkább csak a „szokásjog” érvényesül. Tekintve, hogy Parkerdőgazdaságunk üzemi vadászterülete a legnagyobbak közé tartozik az országban, illetve a vadászati-vadgazdálkodási ágazatból származó bevétel igen jelentős szerepet játszik gazdálkodásunkban, fontos, hogy *egységes szemléletű, egységes vadászati rend* alakuljon ki.

Vegyünk néhány érdekesebb kérdést. Jelenleg erdészetként eltérően alakul az erdészetvezető *vendégghívási lehetősége*, s ez olykor súrlódásokra ad okot. Az utasítástervezetben erre jelenleg két változat szerepel. Az első szerint a vendégghívási lehetőség évente 15 nem-trófeás és 2 trófeás nagyvadra, évi egy alkalommal vaddisznóhajtásra (maximum 10 darabos terítéssel) és évi 10 úgynevezett „zöld kártyás” vadászatra (vaddisznóra és tarvadra) terjedne ki –, de minden esetben külön vezérigazgatói engedély is szükséges lenne. A második változat szerint a vendégghívási lehetőség az egyes erdészeteknél olyan terjedelmű lenne, amennyire azt a feladatok indokolják. Tehát például az egyiknél akár 3 trófeás vadat is lőhetne az így meghívott vendég, a másikonál egyet sem – s e szabályozás esetén is vezérigazgatói engedélyezés, elbírálás alapján. Még vitatott, hogy a részletes, de ettől kissé merevebb, avagy keret jellegű, de rugalmasabb szabályozás célszerűbb-e.

Szintén egységes szabályozást kíván a *vadászházak igénybevétele*. A javaslat szerint – a mai gyakorlatnak is megfelelően – lényegében az erdészetvezető hatáskörébe tartozna, hogy az erdészet területén lévő vadászházakat ki, mikor, mennyi időre veheti igénybe. Azonban az erdészetvezetőnek figyelembe kell vennie a következő prioritásokat: első sorban a legtöbbet fizető külföldi vendégeket kell előnyben részesíteni, másodsorban a hazai vendégeket, s ha marad szabad hely – a vezérigazgató előzetes írásbeli engedélye alapján – a hazai vendégekre érvényes ártarifa 50%-áért a PP dolgozói is igénybe vehetik a vadászházakat – tartalmazza a tervezet.

Kényes kérdéskör, hogy a vadászati szakszemélyzet milyen esetekben lőhessen ki trófeás vadat. A tervezet természetesen abból indul ki, hogy az értékes vadat főleg a devizát hozó külföldi vendégvadászokkal, illetve a hazai bérvadászokkal kell kilövetni (a jóváhagyott kereteken belül). A szakszemélyzet feladata, hogy ezt szakszerűen és felelősséggel megoldja. „Saját” vadászat csak ezen felül jöhet szóba, egyrészt vadgazdálkodási okokból (tarvad elejtése, szakszerű selejtezés), másrészt az erdőszítések védelme érdekében. Eseti engedély, pontosabban megbízás alapján ilyenkor előfordulhat (kisebb értékű) trófeás vad kilövése is, de kizárólag akkor, ha a vad a védelmi kerítésen belül tartózkodik, aránytalanul nagy kárt okoz és kilövésére az adott időszakban nincs más lehetőség.

Eddig teljesen véletlenszerűen alakult, hogy az erdészeteknél milyen *vadászkutyák* vannak. Akad olyan (vadászati tevékenységet is folytató) erdészet, ahol egy sincs, másutt fölös számban tartanak ebeket. A vadászati rendtartás a jövőben elő fogja írni (kellő rugalmassággal), hogy egy-egy erdészetnél hány és milyen jellegű vadászebet célszerű „foglalkoztatni”. Az egyes erdészetek – vadászati feladataik nagyságához mérten – bizonyos számú munkavizsgás vérebet, illetve (vizsgával nem rendelkező) hajtó ebet tarthatnak. Bár a javaslat közvetlenül nem tartalmazza, hosszabb távon célszerű lenne, ha – kollegiális alapon – az erdészetek vadászebei egyetlen nagy tenyésztő kennelbe tartoznának, az egyik erdészet kisegítené a másikat fedezetéssel, kölykök cseréjével. (Nyugat-Európában nem egy erdőgazdaság a legjobb hírű vadászeb-kennelek közé tartozik, s így külön kiadás nélkül folyamatosan frissíteni tudja kutyaállományát, sőt még keres is rajta.) Ehhez persze az kellene, hogy idővel azonos fajtájú kutyák legyenek az erdészeteknél, például hannoveri vagy bajor vérebecs és jagdterrierek, foxterrierek, mint hajtó ebek.

A vadászati rendről szóló, tervezett utasításhoz csatlakozik több, már hatályos szabályozás. Ilyen például a *vaddisznóskertek feltöltését* célzó utasítás. Idén ennek alapján 6 kijelölt erdészetből 200 disznót fogtak be és szállítottak át a budakeszi és a valkói vadaskertekbe. Ide tartozik továbbá a *vaddal való ütközés biztosítási kérdéseinek* belső szabályozása is. Ezen utasítás kiadása félig-meddig kényszerhelyzetben történt, de a hátrány – már látható – előnyre fordult. Tavaly decemberben biztosító partnerünk felmondta a vaddal való ütközésre vonatkozó szerződést, mert megítélése szerint számára nem volt előnyös. A vállalatvezetés úgy döntött, hogy idén nem kötünk ilyen biztosítást, hanem önálló ügyintézéssel oldjuk meg az ilyen eseteket. A PP megbízott egy kárszakértőt, aki – az érintett erdészet munkatársaival együtt – megvizsgálja a kártérítési igényt. Több esetben kiderült, hogy a sofőr súlyosan megsértette a KRESZ szabályokat, avagy nem is ütött el semmiféle vadat, csak egy-egy kisebb baleset után így próbált kártérítéshez jutni. Az utasítás szerinti eljárás jelentősen megváltoztatta az erdészetek szemléletét. Korábban ugyanis – éppen a biztosítás miatt – szinte automatikusan elismerték a kárt, most pedig minden esetnek alaposan utánajárnak.

Parkerdőgazdaság

A Pilisi Parkerdő Részvénytársaság lapja.

Felelős kiadó: **Dobó István** vezérigazgató.

Szerkeszti a szerkesztőbizottság.

A szerkesztőbizottság elnöke:

Márkosi Lajos

Felelős szerkesztő:

dr. Sébor József

Nyomdai munkák: Ritter Nyomda, Budapest